

Van Aalsterbos tot de Zoren : de nieuwe reservaten van 2013

Narcissenweelde in het Aalsterbos

Eén van de monumentale eiken in het Aalsterbos. Op de achtergrond is heel wat zwaar dood hout te zien.

Onder: nog zo'n imposante eik maar nu in het groeiseizoen

Deze klepper heeft er zich al een hele tijd geleden bij neergelegd. Aan zwaar dood hout is er hier geen gebrek. De geel verdorde blaadjes zijn allemaal verwelkte wilde narcissen.

Al sinds 1995 werken we aan de uitbouw van een kwaliteitsvol en representatief netwerk van bosreservaten. Ook in 2013 voegden we een aantal nieuwe gebieden toe aan het netwerk, stuk voor stuk heel waardevolle en bijzondere gebieden. De gemeenschappelijke noemer dit keer : 'klein maar fijn'. We stellen ze kort aan u voor.

Het **Aalsterbos** is niet gelegen in Aalst, Oost-Vlaanderen, maar verwijst naar de gelijknamige deelgemeente van Sint-Truiden. Toch ligt het bos eigenlijk in deelgemeente Kerkom, vlakbij het militair domein van Brustem. Het bosje is amper 3,6 ha groot, maar is een pareltje. Het is een gemengd bos, vooral van beuk en zomereik, met ook linde, esdoorn, es en tamme kastanje. Wat direct opvalt is de hoge dichtheid aan monumentale oude bomen, vooral eiken en beuken, met omtrekken tot 4 meter en meer. Het werd in 2003 aangekocht door ANB, maar is al veel langer (ongetwijfeld minstens 30 jaar) niet beheerd geweest. Dat merk je aan het feit dat er veel zwaar dood hout aanwezig is, waaronder ook heel wat sterk verteerde bomen.

Het bosje maakte vroeger wellicht deel uit van het kasteeldomein van Kerkom, waardoor het al heel lang een extensief beheer heeft gekend.

En nog een bijzonderheid : in het vroege voorjaar ziet het bos geel van de wilde narcis. Of het hier om een spontane natuurlijke populatie gaat, ofwel dat die misschien ooit zijn ingebracht bij de aanleg van het kasteelpark is niet zeker. Ook in de omgeving (o.a. Gelingen) zijn populaties van wilde narcis aanwezig. Verder vinden we ook sneeuwkllokje, speenkruid, muskuskruid en aronskelk, maar geen bosanemonen. Dat kan er op wijzen dat dit bosje geen écht oud bos is, maar ooit is aangelegd op landbouwgrond of tijdelijk

ontgonnen. Een groot deel van het huidige bosje is wel al sinds de Ferrariskaart (1775) ononderbroken bos gebleven.

Het krijgt het statuut van integraal bosreservaat, zodat de unieke waarden die aan de lange spontane ontwikkeling van dit bosje zijn gebonden, definitief veilig gesteld zijn.

Ten westen van Lier liggen een aantal interessante bosjes versnipperd en verspreid in het landschap. Drie van deze bosjes zijn (volledig of gedeeltelijk) eigendom van het OCMW van Lier, samen ruim 41 ha groot : **Zevenbergenbos (ca 18 ha), Kapellekesbos (ca. 11 ha) en Wevenbossen (12 ha).**

Wat deze drie bosjes gemeen hebben is dat ze versnipperd zijn, maar toch een heel hoge natuurwaarde hebben. Het zijn alle drie 'oud-bos'-kernen, met alle kenmerken van dien : de kruidvegetatie is heel typisch en ook vrij volledig. Het overgrote deel van de bosjes bestaat uit zure eikenbossen met adelaarsvaren, maar plaatselijk ook meiklokje, salomonszegel, witte klaverzuring, bosviooltjes en dalkruid. Er komt ook mooi ontwikkeld elzen-vogelkersbos voor, vooral in Zevenbergen en Wevenbossen. Hier vinden we de kenmerkende soorten als bosanemoon, gele dovenetel, kleine maagdenpalm, slanke sleutelbloem en zelfs eenbes, grote keverorchis en gulden boterbloem.

Ook de boomlaag is heel waardevol en bijzonder, met voornamelijk oude eiken die een omtrek hebben tot 250 cm, en uitzonderlijk zelfs tot meer dan 3 meter. Sporadisch zijn er ook beuken, tamme kastanjes en een Amerikaanse eik aanwezig. Het is de bedoeling om deze bosjes vanaf nu grotendeels spontaan te laten ontwikkelen. De enige ingrepen die we blijven voorzien zijn veiligheidskappingen langs de toegankelijke wandelpaden, en het tegengaan van invasieve exoten (Amerikaanse vogelkers, Robinia).

De aanvraag om deze bosjes te laten erkennen is reeds doorlopen. Het is nu enkel nog wachten op de officiële goedkeuring van het geïntegreerd beheerplan, waar de oprichting van het bosreservaat mee is in opgenomen, om de erkenning volledig af te ronden.

In het uiterste noorden van Limburg, op een boogscheut van de Achelse kluis, ligt het proefbos van de KULeuven. Het bestaat vooral uit naaldbos. Daar wordt geëxperimenteerd met nieuwe beheertechnieken, o.a. voor het dunnen en selecteren van dennen. Een deeltje van het domein, genaamd **De Zoren**, is zo'n 10 ha groot en gelegen langs de Warmbeek. Het bestaat uit structuurrijke bossen van eik en berk en matig voedselrijk elzenbroekbos. Ook dit gebiedje is dus vrij klein en versnipperd, maar bevat op die kleine oppervlakte alle typische kenmerken van een kempisch beekdal, met de volledige gradient van broekbos tot eiken-dennenbos, en typische bijhorende soorten als bosbies, Europese vogelkers, pijpenstrootje en bosbes. Koningsvaren komt frequent voor. Door zijn hoge natuurwaarde wordt dit deel van het bos al ruim tien jaar als natuurbos behandeld, waardoor er al vrij veel dood hout aanwezig is en de aanzet is gegeven voor een verdere spontane ontwikkeling. De middelste bonte specht is alvast van de partij.

Als uitsmijter geven we nog mee dat een aantal reservaten nog wat zijn uitgebreid. Het betreft vooral grenscorrecties om tot een meer logisch geheel te komen. Enkele recente aankopen (bv. bij het Jongenbos en in Sint-Lievens-Houtem) bieden echter perspectieven voor grotere uitbreidingen. Ook in het Kluisbos (Kluisbergen) wordt een flinke uitbreiding van het reservaat voorzien.

Links: Structuurrijk oud eikenbos in Kapellekesbos

Midden: De eiken zijn hier nog niet van het kaliber van Aalsterbos, maar deze, in de Wevenbossen, moet toch niet echt onder doen

Rechts: Meiklokjes en witte klaverzuring, typische oudbosplanten van vrij zure eikenbossen

Onder: In de Zoren (Achel) vinden we op de drogere delen structuurrijke eiken-berkenbossen met veel dood hout

Zachte berk en zwarte els in de broekbossen van de Zoren..

Kris Vandekerkhove
kris.vandekerkhove@inbo.be